

AVLIVING AV FJØRFE – ved sjukdom og skade

■ Innledning

Avliving av fjørfe er en lite hyggelig oppgave som mange kvier seg for å utføre. Det er likevel nødvendig å mestre dette for den som har tatt på seg ansvaret for dyr. I følge dyrevernloven pålegger dette ansvaret oss blant annet å avlive sjuke og skadde dyr for å hindre at de utsettes for unødig lidelse. Avliving av dyr kan foregå på flere ulike måter. Det er viktig at metodene som benyttes er effektive, samtidig som de må være enkle å gjennomføre.

Dyrevernloven sier at avliving kun skal utføres av personer som er over 16 år og som er kyndige i slikt arbeid. Loven krever også at dyret bedøves før det avlives. Det er viktig å øve inn metoden på døde dyr før den benyttes på levende dyr. I denne brosjyren gis det en rettlledning i avliving av fjørfe med ulik alder og størrelse.

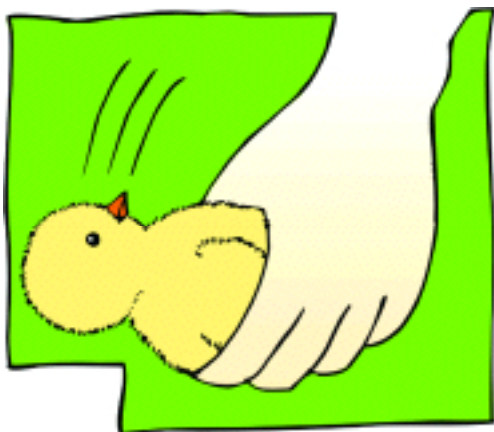
■ Avliving av enkelt dyr ved hjelp av nakketrekk

Korrekt gjennomført består avliving med nakketrekk av tre trinn; bedøvelse, selve avlivingen og kontroll. *Bedøvelse* oppnås ved å påføre fuglen et kraftig slag i hodet slik at den taper bevisstheten. Selve *avlivingen* skjer ved at ryggmargsforbindelsen i nakken brytes, samtidig som blodkarene i halsen rives over. Fuglen vil da dø som følge av oksygenmangel til hjernen og skade i ryggmargen. Avlivingen avsluttes med å *kontrollere* at ryggmarg og blodkarforbindelse er brutt i nakken. Dersom avlivingen er gjennomført riktig, skal man kun kjenne hud når man klemmer halsen mellom to fingre i det området hvor virvelsøylen og blodkar har vært. Hudfolden fylles etter hvert av blod.

Ulike varianter av nakketrekkmetoden kan benyttes avhengig av størrelsen på fuglen.

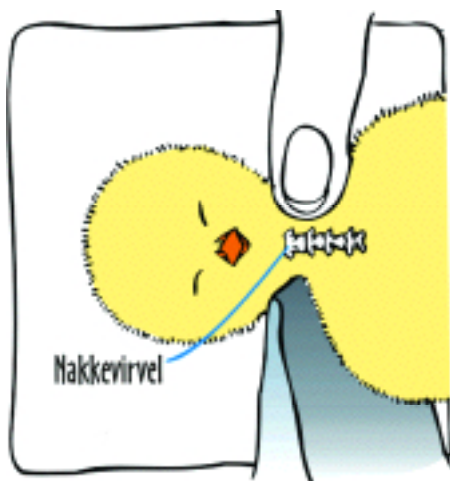
■ Avliving av små kyllinger

Kyllinger av høns, kalkun, and og gås under 2 ukers alder avlives etter bedøvelse med en variant av nakketrekkmetoden

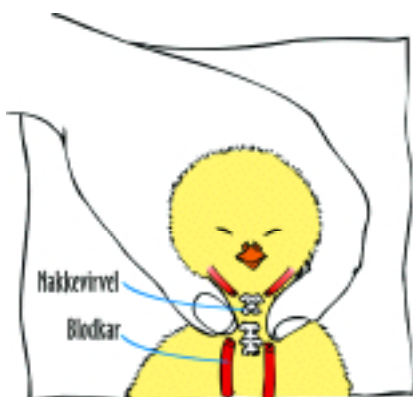
Bedøvelse:

Hold kyllingens kropp i et fast grep og slå bakhodet kraftig mot et hardt underlag eller mot en hard kant.

Avliving:

Trykk kyllingens hals mot en skarp kant med tommelen til du kjenner at nakkevirvlene skilles.

Kontroll:

Kontroller at avlivingen er utført riktig ved å klemme halsen mellom to fingre. Du skal kjenne at det er oppstått et mellomrom mellom virvlene, og at hudfolden fylles med blod.

■ Avliving av større fjørfe

Ved avliving av større kyllinger og voksne høner er det viktig å ha et fast grep om dyret. Dette hindrer flaksing og gjør det lettere å utføre en sikker bedøvelse og deretter et vellykket nakketrekk.

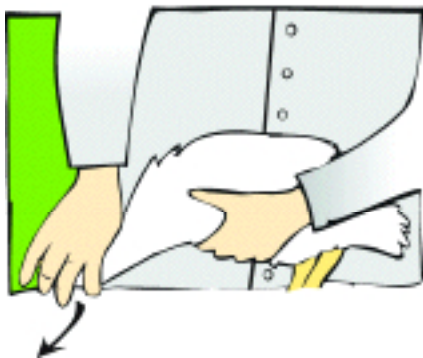
Bedøvelse:

Dyret bedøves med et slag mot hodet, enten ved å slå dyrets hode mot en hard gjenstand, eller ved hjelp av en hammer eller en stokk.

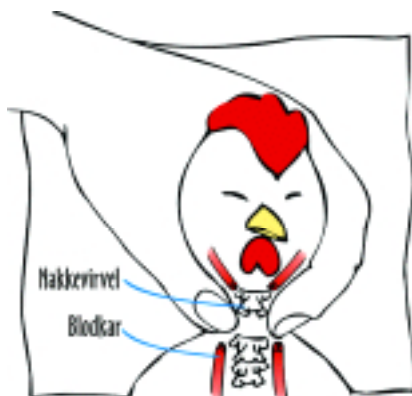

Avliving:

Hodet holdes mellom tommel og pekefinger, som vist på bildet, eller mellom pekefinger og langfinger. Hånden som holder hodet støttes mot hoften.

Fuglen holdes med brystet ned under venstre arm. Hold rundt beina og vingene for å unngå flaksing. Bøy hodet rett bak mot nakken uten å vri mot siden. Samtidig skyves hodet fra kroppen. Dermed lages en tilnærmet 90° vinkel i nakkeleddet, og nakkevirlene skilles.

Kontroll:

For å kontrollere at avlivingen er gjennomført korrekt skal du klemme halsen mellom to fingre.

Du kjenner da at det har oppstått et mellomrom mellom to virvler og at hudfolden fylles med blod.

■ Avliving av større fjørfe ved halshugging

Ved avliving av store dyr, for eksempel kalkuner eldre enn 6-8 uker og voksne slaktekyllingforeldre kan nakketrekk være tungt å gjennomføre. I slike tilfeller er halshugging med øks det beste alternativet. Her trenger man godt utstyr i form av en stødig huggestabbe og skarp øks. Før halshuggingen skal dyret *bedøves*. Dette kan gjøres ved at hodet påføres et kontant slag mot huggestabben. Alternativt kan hodet legges på huggestabben og påføres et kontant slag med hammeren på øksa. Umiddelbart etter bedøvingen *avlives* dyret ved at hodet skilles fra kroppen med øksa. For å forhindre blodsøl overføres dyret til en stamp eller bøtte med lokk.

■ Avliving av flokk/ større antall dyr

Ved avliving av et større antall dyr benyttes gassing med blåsyre eller CO₂. Slik avliving skal kun utføres av trent personell. I tillegg vil en trykkluftdrevet avlivingsmekanisme for fjørfe prøves ut.

■ Håndtering av døde dyr

Døde og avlivede dyr er definert som *animalsk høyrisikoavfall* i det offentlige regelverket. Høyrisikoavfall skal ifølge dette regelverket behandles i godkjente steriliserings- eller forbrenningsanlegg. Det er dermed ikke tillatt å levere fjørfekadaver som husholdningsavfall. Man har heller ikke lov til å levere fjørfekadaver på slakteriene.

Døde dyr skal som hovedregel samles i en fryser for senere levering til destruksjonsanlegg.

I forskriften gis det likevel rom for andre løsninger. Distriktsveterinæren kan gi tillatelse til at et begrenset antall døde fjørfe fra vanlig fortløpende drift kan graves ned eller deponeres i gjødselkjeller på driftsenheten.

Fagsenteret for fjørfe

Sandakerveien 104 B, Oslo • Postboks 4377 Nydalen, 0402 Oslo

Telefon 22 79 87 70 • Telefax 22 79 87 71

epost: fagsenter@fjorfe.org
www.fjorfe.org